

Oorzaken en oplossingen

Bijtincidenten bij kinderen

Honden zijn al eeuwenlang trouwe gezelschapsdieren, maar toch ontstaan er jaarlijks duizenden bijtincidenten waarbij kinderen slachtoffer zijn. Vaak betreft het de eigen hond of die van familie of bekenden. In de zoektocht naar oplossingen om het aantal bijtincidenten te verminderen is inzicht in de oorzaken essentieel voor effectieve preventie.

In tegenstelling tot wat vaak wordt gedacht, worden kinderen zelden gebeten door onbekende honden op straat. Uit het TNS NIPO-onderzoek (2007) blijkt zelfs dat 'vechthonden' zelden bijtincidenten veroorzaken (0,6%). Jack Russells en Duitse Herders scoren juist hoger. Dit laat zien dat het vooral draait om opvoeding, context en gedrag en niet slechts om raseigenschappen.

Oorzaken van bijtincidenten

Uit de weinige onderzoeken die in Nederland gedaan zijn naar bijtincidenten door honden wordt niet goed duidelijk waarom kinderen relatief vaak het slachtoffer zijn. Maar als hondenprofessional kan ik verschillende oorzaken noemen die ik in mijn praktijk ben tegengekomen:

1. Kinderen begrijpen honden niet (goed)

Kinderen hebben vaak moeite met het interpreteren van lichaamstaal van honden. Hierdoor gaan ze onbedoeld over grenzen heen, bijvoorbeeld door te knuffelen, op de hond te leunen of plotseling op hem af te rennen. De hond geeft wel signalen dat hij het kind bedreigend vindt, maar deze worden door het kind niet opgemerkt. De hond blijft 'uit het niets'.

2. Misverstanden over rangorde en leiderschap

Een hardnekkige mythe is dat kinderen 'hoger in rang' moeten staan dan de hond. Deze gedachte komt voort uit een achterhaald dominantie theoretisch kader. De discussie over rangorde binnen een 'roedel' van mensen en kinderen blijft een veel besproken onderwerp. Maar (seksueel onvolwassen) kinderen

'de baas' laten zijn over de hond, is voor de hond totaal onlogisch en kan zorgen voor onveiligheid en verwarring en daarmee vergroot het risico op bijtincidenten.

3. Verlegde of geleende status

Honden gedragen zich vaak anders tegenover een kind als er een volwassene bij is. In aanwezigheid van de ouder 'leent' het kind autoriteit. De hond gedooft het gedrag van het kind omdat de ouder erbij is. Maar wanneer de ouder weg is, kan de hond anders reageren, omdat er geen sprake meer is van geleende status. Kinderen begrijpen dit verschil niet goed, waardoor zij hun gedrag niet zullen aanpassen als de ouder afwezig is, waarbij er meer kans is op bijtincidenten.

4. Onvoldoende begeleiding en opvoeding

Veel honden krijgen te weinig opvoeding. Ook kinderen worden niet goed geleerd hoe ze met honden moeten omgaan. Risicovol gedrag, zoals over een hond hangen of hem wakker maken, de hond optillen of knuffelen wordt vaak niet herkend als gevaarlijk. Daarnaast zijn er nog steeds mensen die hun kind en hond alleen laten. Honden zonder toezicht gedragen zich anders naar kinderen, maar ook kinderen zonder toezicht kunnen de hond gaan uitdagen of treiteren. Iedereen kent wel het voorbeeld van de hond die ingeslapen moest worden nadat hij een kind gebeten had, waarna de dierenarts constateerde dat de hond zijn oren volgeschoten zaten met nietjes.

5. Medische of gedragsproblemen bij de hond.

Een hond met pijn, stress of trauma kan sneller agressief

reageren. Dit lijkt logisch, maar een agressieve reactie kan ook voorkomen worden. Is het kind niet direct de oorzaak is van de pijn. Honden met pijn hebben een lagere 'treshold', zijn soms geïrriteerder of chagrijnig en zijn minder flexibel in hun reacties. Pijn bij honden wordt door gemiddelde huisdiereigenaren nog slecht gezien. 'Hij rent nog achter zijn balletje aan', is een voorbeeld van uitspraak die hondenprofessionals vaak horen als argument dat er vast geen sprake van pijn is. Honden geven pijn slecht aan en adrenaline maakt dat je makkelijker door je pijn heen loopt. De meerderheid van de honden met probleemgedrag in mijn praktijk blijken niet herkende medische klachten te hebben. Hier ligt nog een grote taak voor hondenprofessionals in het signaleren van pijn, maar vooral het overbrengen van kennis.

6. Territoriumgedrag en bescherming van middelen

Voor kinderen, maar soms ook nog voor volwassenen is het soms moeilijk te begrijpen dat de hond buiten het huis heel sociaal is naar onbekende mensen en kinderen, maar in huis ineens kan dreigen of zelfs bijten. Het vriendje van het kind kan buiten wel de hond aanhalen, maar binnen wordt hij aangeblaft en probeert de hond hen uit huis te verdrijven. Kinderen zijn niet altijd bedacht op de territoriumdrift van hun hond. Het-

zelfde geldt voor het verdedigen van speelgoed, voer of kluiven. Met name rondom speelgoed gaat hierin veel mis. Het kind vindt dat het speelgoed van hem is en niet van de hond, terwijl de hond hier heel anders over denkt. Een duidelijke scheiding tussen welke speeltjes voor de hond zijn en welke voor het kind is daarbij helpend, maar biedt geen garanties. Speelgoed opruimen of beperken tot speelruimtes waar de hond niet mag komen, geeft meer zekerheid.

7. Onvoldoende socialisatie

Goed gebruik maken van de socialisatiefase is belangrijk voor alle honden. Ze worden er stabiel van en kennen minder angsten. Juist in de Nederlandse samenleving waarin er geen ontkomen is aan de moeilijkste prikkels: kinderen, verkeersdeelnemers, andere honden, katten, mensen van allerlei kleuren en vormen en drukte hebben honden veel profijt van een goede socialisatie. Toch zijn er nog steeds dierenartsen die adviseren geen cursus te volgen tot na alle entingen, worden rashonden afgedaan als te duur en halen we honden uit het buitenland omdat kruisingen gezonder zouden zijn. En natuurlijk is de broedfok in Nederland en België een enorm probleem; niet alleen zijn de honden niet gesocialiseerd, ze zijn vaak ook nog ziek waardoor ze te zwak zijn om met socialiseren bezig te zijn.

Oplossingen

Het voorkomen van bijtincidenten bij kinderen vereist een combinatie van gedragsbegeleiding voor zowel de hond als de kinderen.

1. Vroege socialisatie

Socialisatie is de sleutel tot het voorkomen van veel gedragsproblemen bij honden. Het is belangrijk om honden al op jonge leeftijd aan kinderen bloot te stellen op een rustige en gecontroleerde manier. Eisen op fokdieren en reglementen voor pups met stambomen geeft meer garanties. Verharding van maatregelen op broedfok en professionelere plaatsing van buitenlandse rescue honden vind ik een goed idee.

2. Training en opvoeding van de hond:

Door een goede samenwerking met de hond heeft de eigenaar meer controle over zijn gedragingen in situaties van stress. Hondenscholen kunnen meer aanbod doen voor gezinnen met kinderen.

3. Lichaamstaal begrijpen

Honden communiceren veel via hun lichaam, en het is belangrijk om de signalen van stress, angst of irritatie te herkennen. Ouders én kinderen moeten worden onderwezen om deze signalen te herkennen en er gepast op reageren. Ook hier heeft de hondenschool een rol.

4. Supervisie op interacties

Het is van essentieel belang dat de eigenaar van de hond altijd aanwezig is om toezicht te houden op de interacties tussen de hond en een kind. Dit helpt om gevaarlijke situaties te voorkomen en zorgt ervoor dat zowel de hond als het kind zich op hun gemak voelen.

5. Respect voor de persoonlijke ruimte van de hond

Net zoals mensen hebben honden ook behoefte aan hun eigen ruimte. Het is belangrijk om kinderen te leren om de hond niet te storen wanneer hij slaapt, eet of zich terugtrekt naar zijn rustige plek. Het respecteren van de persoonlijke ruimte van de hond kan veel stress voor zowel het kind als de hond voorkomen.

6. Het juiste gedrag van kinderen aanleren:

Kinderen moeten vanaf jonge leeftijd leren hoe ze zich op een veilige manier kunnen gedragen rondom honden. Dit omvat het leren van basisregels zoals: niet rennen of schreeuwen in de buurt van een hond, geen harde handelingen uitvoeren (zoals trekken aan de staart of oren), en de hond nooit storen wanneer hij eet of slaapt. Kinderen moeten ook begrijpen dat honden geen speelgoed zijn en dat ze niet gepusht moeten worden om te spelen als ze dat niet willen.

Politieke betrokkenheid

De Nederlandse overheid heeft in het verleden de Regeling Agressieve Dieren (RAD) ingevoerd, die gericht was op het uitbannen van pitbull-achtigen. Uit evaluaties blijkt echter dat deze regeling weinig effect had op het terugdringen van ernstige bijtincidenten. Op lokaal niveau bestaan protocollen, die regels stellen rond muilkorven, aanlijnplicht en meldplicht bij incidenten. Laat men de hond buiten de gemeente uit, dan geldt de muilkorfplicht daar niet. Er is daarom behoefte aan landelijke coördinatie. Ook zou er een betere (landelijke) registratie van bijtincidenten moeten komen.

Er zijn echter vooral meer preventieve strategieën nodig. Nationaal zouden er meer centrale richtlijnen moeten komen, zoals verplichte opvoedcursussen voor honden, houderschapsvergunningen voor sommige rassen en publieke voorlichtingscampagnes. Voorstellen zoals verplichte verzekering en het stimuleren van gedragstesten bij ouderdieren voorafgaande aan de fok zijn al genoemd, maar verdienen een nog bredere politieke discussie.

Conclusie

Bijtincidenten zijn te voorkomen, maar dat vraagt om gezamenlijke verantwoordelijkheid. Hondeneigenaren moeten zorgen voor opvoeding, toezicht en begeleiding. Kinderen moeten leren hoe zij zich veilig gedragen. De politiek moet randvoorwaarden scheppen voor preventie en handhaving. Hondenscholen moeten meer kind-hond aanbod genereren. Alleen door kennis, toezicht en samenwerking kan het aantal bijtincidenten in Nederland structureel worden verminderd. 🐾